

9. European Judicial Systems. Edition 2014 (data 2012): Efficiency and Quality of Justice. – Council of Europe, 2014. – P. 258–260 [Електронний ресурс] // CEPEJ. – Режим доступу: http://www.coe.int/t/dghl/cooperation/cepej/evaluation/2014/Rapport_2014_en.pdf

*Федосєєва Тетяна Романівна,
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри галузевих правових наук
Національного університету «Києво-Могилянська академія»
t.fedoseeva@ukma.edu.ua*

ВДОСКОНАЛЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ЩОДО ВИКОНАННЯ РІШЕНЬ У ЦИВІЛЬНИХ СПРАВАХ: ОКРЕМІ ПРОБЛЕМИ

Постановка проблеми. У рамках судової реформи розроблено проекти змін до трьох процесуальних кодексів - Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України та Кодексу адміністративного судочинства України, наразі на розгляді Верховної Ради України перебувають основний та альтернативний законопроекти. Вказане зумовлює потребу в аналізі не лише концептуальних, а й окремих положень пропонованого для викладення у новій редакції ЦПК України, що може сприяти своєчасному усуненню прогалин правового регулювання та структурно виваженій побудові його положень. Проект Закону «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів» № 6232 від 23.03.2017 р. (основний) [1] наразі очікує розгляду, а щодо альтернативного проекту № 6232-1 від 10.04.2017 р.- вручено подання про відхилення [2].

Основні результати дослідження. Основна увага приділена процесуальним питанням, пов'язаним із виконанням рішень у цивільних справах та рішень інших органів (посадових осіб). У зв'язку із чим досліджено відповідні положення проекту № 6232, як такого, що очікує розгляду. Було

виявлено низку недоліків редакційного та змістовного характеру. Так, редакція частини 1 статті 432 проекту № 6232 потребує внесення правок, так як наразі вона передбачає, що «виконання судового рішення здійснюється на підставі виконавчого листа, виданого судом, який розглядав справу як суд першої інстанції».

Слід враховувати, що виконавчий лист є лише одним із видів виконавчих документів, перелік яких закріплено у частині 1 статті 3 Закону України «Про виконавче провадження» [3], який видається не завжди. Так, відповідно до статті 95 ЦПК України судовий наказ є особливою формою судового рішення, що видається судом за результатами розгляду вимог, передбачених статтею 96 цього Кодексу та підлягає виконанню за правилами, встановленими для виконання судових рішень у порядку, встановленому законом, яким наразі є Закон України «Про виконавче провадження».

Як впливає із частини 1 статті 368 ЦПК України, підставою для виконання суб'єктом державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань судового рішення, що набрало законної сили, є його примірник в електронній формі, який надсилається в установленому порядку. Відповідні положення відтворено і у проекті № 6232, наприклад, щодо судового наказу - у статті 161, щодо судового рішення як підстави виконання суб'єктом державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань – у частині 2 статті 432 проекту № 6232. Пропонована редакція частини 1 вказаної статті не узгоджується і з її частиною 3: «виконавчий лист, судовий наказ, а у випадках, встановлених цим Кодексом, – ухвала суду є виконавчими документами. Виконавчий лист, судовий наказ, ухвала мають відповідати вимогам до виконавчого документа, встановленим законом».

При цьому у сфері державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань, як зазначалось, підставою для виконання є судові рішення, а судові рішення може викладатись не лише у формі ухвали, а й у формі рішення чи постанови (частина 1 статті 208 ЦПК України). Відповідні зміни до Закону України «Про виконавче провадження» у проекті № 6232 не передбачені, попри те, що низка змін до вказаного закону розробниками проекту пропонується.

Конструкція статті 432 ЦПК України проекту № 6232 в цілому не враховує можливість самостійного виконання рішення. У частині 2 статті 368 ЦПК України закріплено заявний принцип видачі виконавчого листа. І у разі самостійного виконання рішення, зокрема, відповідачем чи боржником, в

особи, на користь якої таке рішення ухвалено, потреба в отриманні виконавчого листа відпадає. Судове рішення може, більше того, обов'язково повинно самостійно виконуватись особою, на яку воно спрямоване. Обов'язковість судових рішень закріплена статтею 14 ЦПК України, а його невиконання є підставою для відповідальності, встановленої законом.

Позитивний результат у вигляді спрощення процедури оформлення виконавчого листа в електронній формі та внесення виконавчого документу до Єдиного державного реєстру виконавчих документів, який, вірогідно, переслідували розробники проекту № 6232, втрачається фактично обов'язковістю процедури примусового виконання рішень. Вказане не матиме позитивного стимулюючого ефекту для самостійного виконання рішення. Більше того, процедура примусового виконання рішень передбачає набуття в установленому порядку статусу сторін виконавчого провадження, що, серед іншого, створює обов'язок щодо сплати у визначених статтею 27 Закону України «Про виконавче провадження» випадках виконавчого збору, а у відповідності до статті 31 Закону України «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів» – винагороди приватному виконавцю [4].

Висновки. Зазначене свідчить про необхідність внесення правок редакційного характеру до положень проекту № 6232, які було проаналізовано, їх узгодження із законодавством про примусове виконання рішень з метою врахування особливостей виконання різних видів судових рішень, специфіки видів виконавчих документів та стимулювання самостійного виконання судових рішень та рішень інших органів (посадових осіб).

Проведеним дослідженням окремого процесуального питання, пов'язаного із виконанням рішень у цивільних справах та рішень інших органів (посадових осіб) не вичерпується проблематика вивчення новел проекту № 6232 щодо ЦПК України, критичного аналізу потребують і питання загального характеру, як то проблеми дотримання нормопроєктувальної техніки, так і спеціального, зокрема, доказів та доказування, спрощеного позовного провадження, процедури касаційного оскарження тощо.

Література:

1. Проект Закону «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів»

- № 6232 від 23.03.2017 р. (основний) - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=61415
2. Проект Закону «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів» № 6232-1 від 10.04.2017 р. (альтернативний) - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=61569
  3. Закон України «Про виконавче провадження» від 02.06.2016 р. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1404-19>
  4. Закон України «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів» від 02.06.2016 р. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1403-19>

*Цувіна Тетяна Андріївна,
к. ю. н., асистент кафедри цивільного процесу
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого
tsuvinat@gmail.com*

ВПРОВАДЖЕННЯ ІНСТИТУТУ ПРИСУДОВОЇ МЕДІАЦІЇ ЯК ПЕРСПЕКТИВНИЙ НАПРЯМОК РЕФОРМУВАННЯ ЦИВІЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ

В умовах інтеграції до європейського простору одним із пріоритетних напрямків конституційно-правової реформи в Україні визнається підвищення ефективності цивільного судочинства з метою забезпечення кожному права на справедливий судовий розгляд відповідно п. 1 ст. 6 Кон-